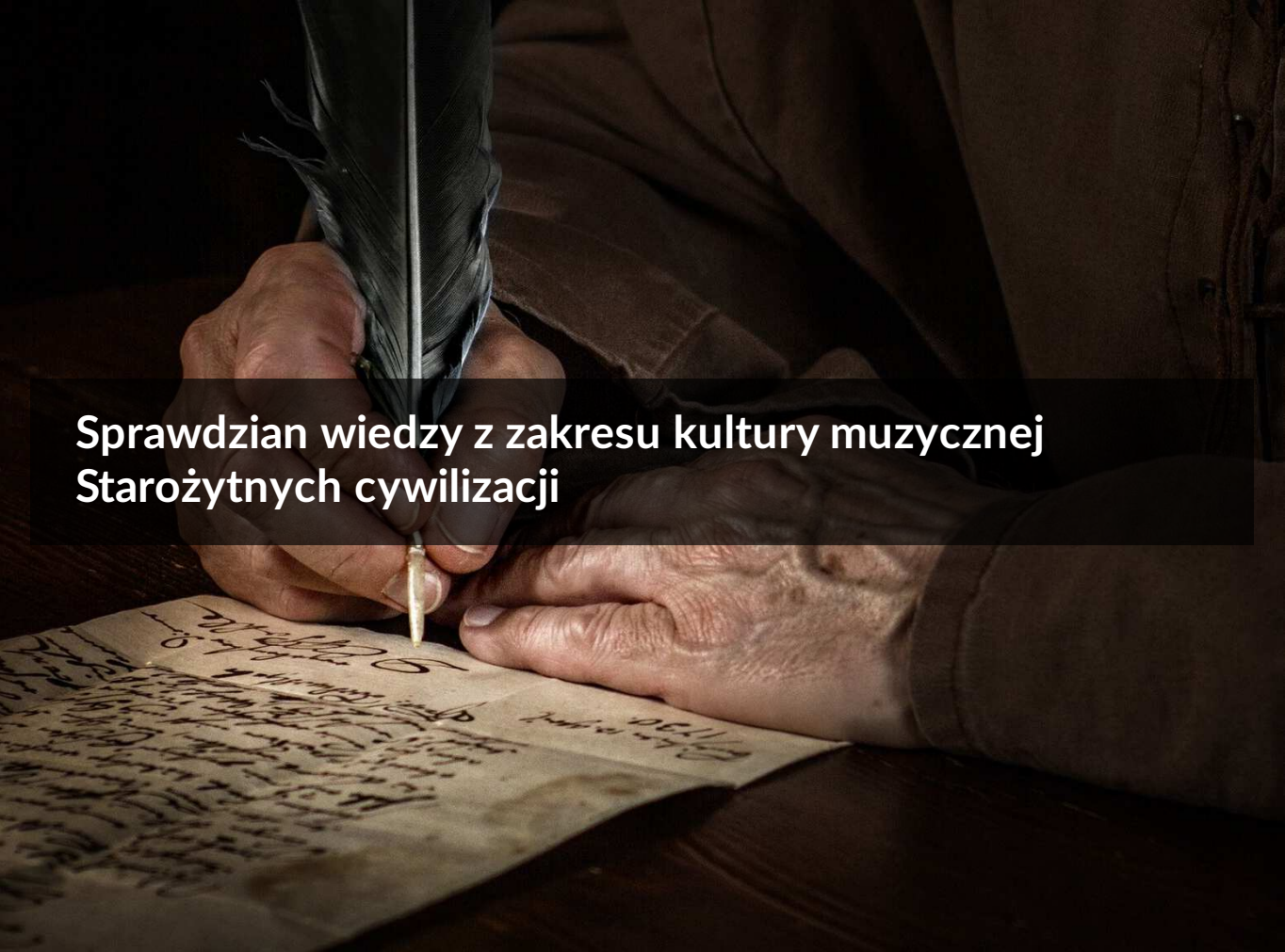

Sprawdzian wiedzy z zakresu kultury muzycznej Starożytnych cywilizacji

- [Sprawdzian wiedzy z zakresu kultury muzycznej Starożytnych cywilizacji](#)

Sprawdzian wiedzy z zakresu kultury muzycznej Starożytnych cywilizacji

Ważne daty

ok. 1500 p.n.e. – 500 p.n.e. – powstanie księgi Wedy

VI w. p.n.e – powstanie teatru greckiego

425 r. p.n.e. – 338/326 r. p.n.e. – powstanie teatru, który mógł pomieścić maksymalnie 30000 osób (Ateny), Starożytna Grecja

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

I. Muzyka w ujęciu historycznym – periodyzacja, język, właściwości i charakterystyka.

2. Starożytność (Egipt, Grecja, Rzym i in.). Uczeń:

3) wymienia i klasyfikuje starożytne instrumenty muzyczne (...);

II. Analiza i interpretacja dzieł muzycznych. Uczeń:

1) zna podstawowe terminy i pojęcia właściwe dla opisu i zrozumienia wybranych dzieł muzycznych;

3) zna konteksty kulturowe i naukowe powstawania muzyki;

5) rozpoznaje cechy stylistyczne utworu reprezentującego określoną epokę muzyczną;

III. Tworzenie wypowiedzi związanych z historią i kulturą muzyczną. Uczeń:

1) wypowiada się w formie ustnej (np. dyskusja, prezentacja, debata itp.) i/lub pisemnej (np. esej, referat itp.) o dziełach muzycznych w oparciu o podstawową terminologię;

3) interpretuje i odczytuje w kontekście dokonań epoki wybrane dzieła muzyczne;

formułuje logiczną wypowiedź na temat dzieł, form, gatunków, stylów, technik i twórców muzycznych, uwzględniając zależności między nimi w kontekście: genezy, przeobrażeń, porównań.

Nauczysz się

klasyfikować antyczne instrumenty muzyczne;

stosować właściwą terminologię muzyczną, w tym: **tempo**, **skala**, **oktawa**, **metrum**;

opisywać starożytne formy muzyczne;

opisywać pentatonikę i jej rolę w muzyce starożytnej.

Sprawdzian wiedzy

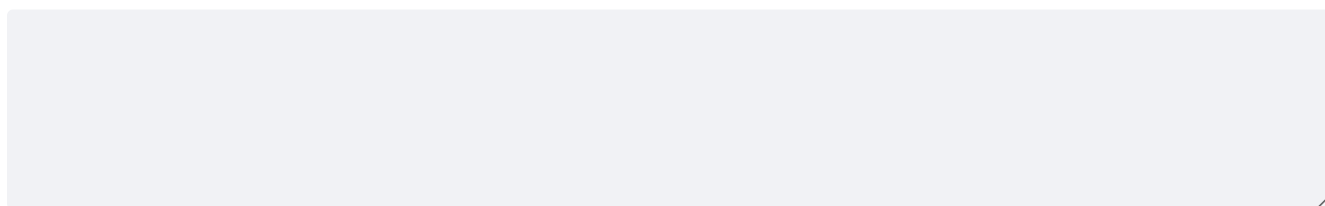
Polecenie 1

Wysłuchaj brzmienia instrumentów ukazanych na ilustracjach. Napisz, z której starożytnej cywilizacji pochodzą oraz dokonaj ich klasyfikacji.

Instrument 1, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Aulos.jpg), CC BY 3.0 (Fotografia); Dźwięk instrumentu nr 1, [online-skills](https://www.online-skills.com/sound-effects/ancient-greek-music/), CC BY 3.0

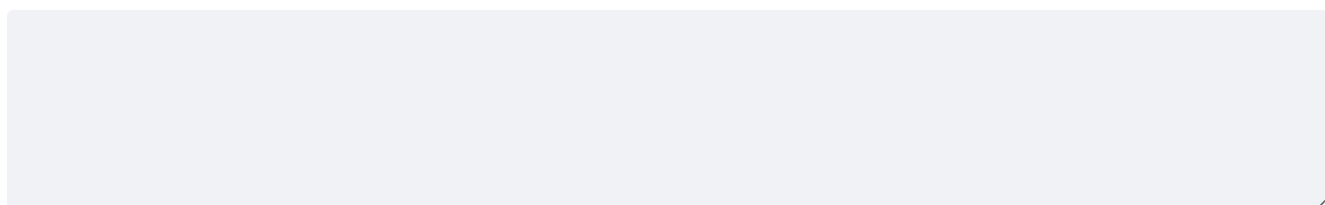
Mark Cartwright (fot.), [Aulos](https://www.ancient.eu/Aulos/), [ancient.eu](https://www.ancient.eu/Aulos/), CC BY 3.0 (Fotografia); Dźwięk instrumentu nr 2, [online-skills](https://www.online-skills.com/sound-effects/ancient-greek-music/), CC BY 3.0

Instrument 3, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Aulos.jpg), CC BY 3.0 (Fotografia); Dźwięk instrumentu nr 3, [online-skills](https://www.online-skills.com/sound-effects/ancient-greek-music/), CC BY 3.0

Polecenie 2

Wyjaśnij, czym jest pentatonika oraz scharakteryzuj muzykę, w której była wykorzystywana.

Polecenie 3

Zapoznaj się z tekstami źródłowymi. Porównaj Panatenaje i Wielkie Dionizja.

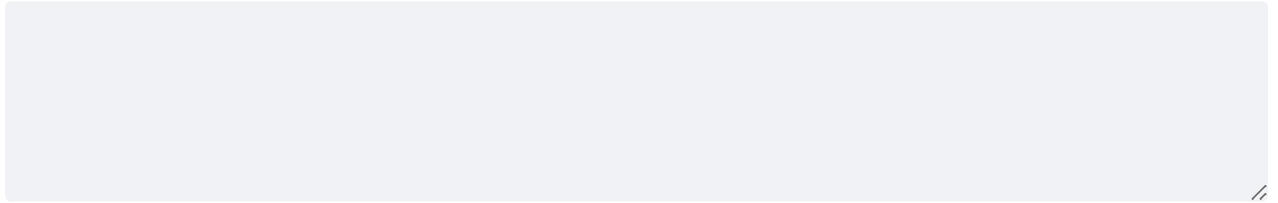
((Panatenaje były świętowane przez całą ludność Aten i otaczającej je krainy - Attyki - co roku w okresie letnim, natomiast szczególną odmianę tych uroczystości, zwaną Wielkimi Panatenajami, odprawiano co cztery lata. Z tej okazji tkano nową szatę przeznaczoną dla starożytnego posągu Ateny, znajdującego się w dawnej świątyni, której ruiny nadal widoczne są na Akropolu (część jej fundamentów przykrytych jest przez Erechtejon). Podczas corocznych celebracji formowała się dostojna procesja, która wyruszała spod ateńskich murów granicznych. Przy akompaniamencie muzyków i tancerzy kroczyła przez całe miasto. Jej trasa wiodła poprzez rynek - Agorę, po czym wspinała się zboczem Akropolu.

Źródło: *Landenls John, Muzyka starożytnej Grecji, Kraków 2003, s. 18*

((Innym, ważniejszym świętem ateńskim, podczas którego muzyka odgrywała rolę jeszcze bardziej doniosłą były Wielkie Dionizje, odprawiane w końcu marca lub na początku kwietnia. Był to czas, gdy po zimowych sztormach morze stawało się znów żeglowne, czas, gdy wszystko „otwierało się” na nowo. Uroczystości trwały kilka dni i zawierały szereg wydarzeń muzycznych. Najważniejszym z rytuałów było procesyjne przeniesienie starożytnego posągu boga Dionizosa do granic terytorium Aten i ponowne jego „przywitanie”. Był to gest przeprosin, zadośćuczynienia za niezbyt przychylne przyjęcie, jakie zgotowało mu miasto, gdy przybył doń po raz pierwszy. Następnie posąg niesiono z powrotem do świątyni w Atenach znajdującej się na tyłach zabudowań scenicznych teatru. Wędrownice tej towarzyszyły sprośne pieśni nawiązujące do płodnościowego charakteru rytuału. Muzyka rozległa się na wszystkich wymienionych etapach. Gdy procesja powracała do centrum miasta, odbywały się tam liczne wydarzenia

o charakterze muzycznym - zawody w grze na aulosie i kitarze oraz w śpiewie.

Źródło: *Landenls John, Muzyka starożytnej Grecji, Kraków 2003, s. 19*

Polecenie 4

Opisz formę muzyczną, w której używano poniższego instrumentu.

Psalterium, wikimedia.org, CC BY-SA 4.0 (Fotografia); Psalterium improwizacja, online-skills, CC BY 3.0

Inna wersja zadania

Polecenie 5

Na podstawie nagrania fragmentu ragi opisz teorię muzyki starożytnych Indii.

„Vasant ragini”, 1770, wikimedia.org, (Fotografia); Ali Akbar Khan, „Raga Basant Mukhari”, czas powstania nieznany, online-skills, CC BY 3.0

Inna wersja zadania

Ćwiczenie 1

Wskaż prawdziwe zdania.

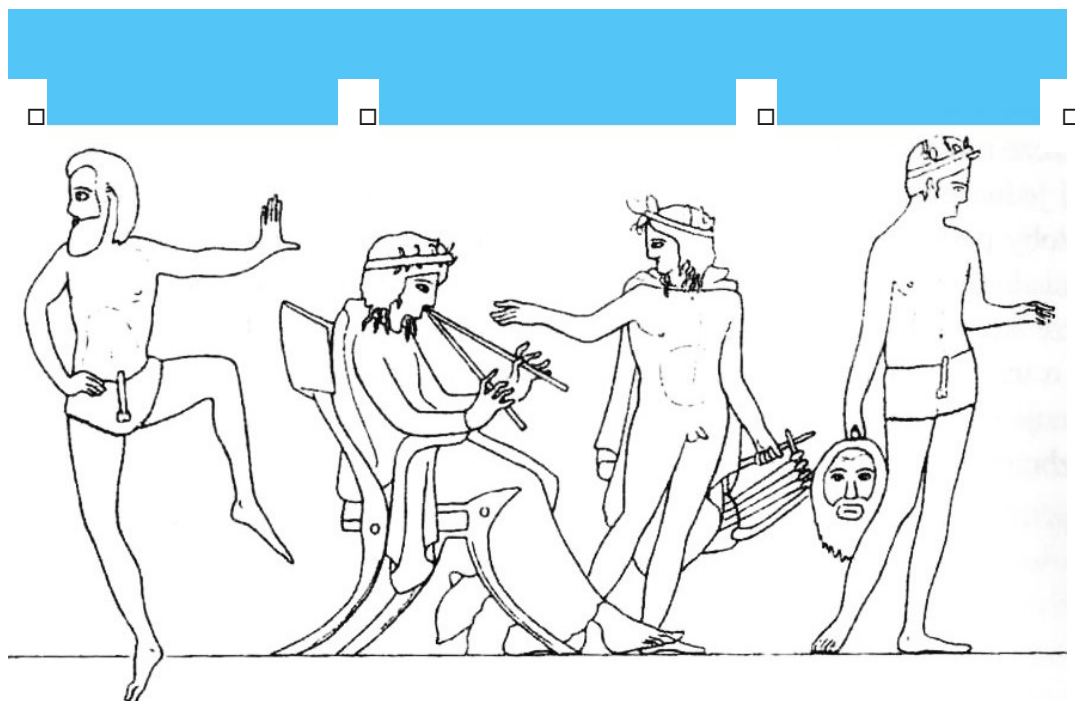
☐ Psalm jest najstarszą znaną formą wokalnie-instrumentalną.

☐ Organy hydrauliczne to instrument pochodzenia arabskiego.

☐ Teoria etosu wykształciła się w starożytnej Grecji.

Ćwiczenie 2

Na ilustracji zaznacz, które z postaci należą do grupy aktorów.

Ćwiczenie 3

Ułóż imiona zgodnie z chronologią.

Tespis

Arystofanes

Sofokles

Eurypides

Ćwiczenie 4

Do terminów dobierz właściwe definicje.

Prozodion

Pieśń błagalna lub dziękczynna skierowana do bogów.

Ćwierćton

Grupa czterech dźwięków różnej wysokości, uszeregowanych w obrębie kwarty.

Pean

Interwał wynikający z podziału oktawy na 24 równe części.

Tetrachord

Uroczysta pieśń dziękczynna skierowana do Apollina.

Ćwiczenie 5

Rozpoznaj starożytną cywilizację opisaną w tekście.

Muzyka starożytnego (...) należy do najstarszych wielkich kultur muzycznych świata. W IV---III tysiącleciu p.n.e. były znane idiofony i tańce magiczne; muzyka w okresie wczesnodynastycznym, w Starym i Średnim Państwie (ok. 2960---1785 p.n.e.) była uprawiana w świątyniach; wiele instrumentów (np. harfy, flety, sistrum) łączyło się z kultem bogów; okres Nowego Państwa (ok. 1785---1085 p.n.e.) cechował się wpływem mezopotamskiej kultury muzycznej (metalowe trąbki, także harfy, gitary, pandory, sistrum, membranofony); panujący system tonalny opierał się na budowie tetrachordalnej; szkolnictwo muzyczne rozwijało się od połowy I tysiąclecia p.n.e.;

Źródło: <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Egipt-starozytny-Muzyka;4019602.html>

☐ Egipt

☐ Mezopotamia

☐ Grecja

☐ Rzym

☐ Indie

Ćwiczenie 6

Nazwij starożytną cywilizację, w której wykształcił się dramat antyczny. Określ wiek jej powstania.

Nazwa cywilizacji:

Wiek:

p.n.e.

Ćwiczenie 7

Pogrupuj instrumenty starożytne według kategorii, do której należą.

Instrumenty dęte

aulos

sistrum

fletnia Pana

lutnia

lira

Wina/Vina

kitara

harfa

Strunowe

Perkusyjne

Słownik pojęć

Melizmat

ozdobnik melodyczny złożony z co najmniej dwóch dźwięków, wykonywanych na jednej sylabie tekstu.

Metrum

podstawowy schemat określający czas trwania nut oraz układ akcentów w obrębie taktu w utworze muzycznym.

Oktawa

odległość między dwoma dźwiękami równa 12 półtonom.

Pantomima

nieme widowisko sceniczne, w którym treść przekazywana jest przez aktorów wyłącznie za pomocą gestów, mimiki i tańca.

Preludium

wstęp instrumentalny do jakiegoś większego utworu.

Skala

układ dźwięków uszeregowanych według wysokości, o ustalonych odległościach między poszczególnymi stopniami, właściwy muzyce jakiejś epoki lub kultury.

Tempo

stopień szybkości wykonywania utworu muzycznego.

Biblioteka muzyczna

Instrument 1, wikimedia.org, CC BY 3.0 (Fotografia); Dźwięk instrumentu nr 1, online-skills, CC BY 3.0

Bibliografia

Anna Czekanowska, *Kultury muzyczne Azji*, Polskie Wydawnictwo Muzyczne 1981.

Gurt Sachs, *Muzyka w świecie starożytnym*, Polskie Wydawnictwo Muzyczne 1988.